

Het concert dat u vandaag bezoekt is onderdeel van de VriendenLoterij ZomerConcerten; een divers programma, van klassiek tot pop en jazz, in een zomerse en informele sfeer. Deelnemers van de VriendenLoterij krijgen met hun VIP-KAART 50% korting op concertkaarten voor de VriendenLoterij ZomerConcerten en kunnen met voorrang bestellen. Het Concertgebouw en de VriendenLoterij wensen u een geweldig ZomerConcert!

© Eduardus Lee

npoklassiek.nl

Dat voel je

Vrijdag 22 augustus 2025

Grote Zaal 20.00 uur

Radio Filharmonisch Orkest
Sander Teepen, dirigent
Hayato Sumino, piano

James Lee III 1975

Amer'ican (2019)

George Gershwin 1898-1937

Pianoconcert in F (1925)

Allegro

Adagio - Andante con moto

Allegro agitato

PAUZE

Antonín Dvořák 1841-1904

Symfonie nr. 9 in e, op. 95 'Uit de Nieuwe Wereld' (1893)

Adagio - Allegro molto

Largo

Scherzo: Molto vivace

Allegro con fuoco

Dirigent Jonathon Heyward heeft wegens omstandigheden zijn medewerking aan dit concert moeten afzeggen. Hij wordt vervangen door Sander Teepen.

Dit concert wordt opgenomen
voor uitzending op maandag 25 augustus
in het *Avondconcert* op NPO Klassiek.
Presentatie: Leonard Evers

ZOMERCONCERTEN.NL

TOELICHTING

Wat maakt Amerikaanse muziek zo onmiskenbaar Amerikaans? Is dat omdat zij de spiegel is van een multiculturele natie – van de oorspronkelijke bewoners, Afro-Amerikanen en Europese immigranten? In de Amerikaanse muziek van de twintigste en eenentwintigste eeuw lijken die culturen en stijlen elkaar te vinden en zich met elkaar te vermengen – zoals hoorbaar in dit concert.

Amerícan

Het programma begint met de nieuwste muziek, *Amerícan* uit 2019 van James Lee III. In dit werk van zo'n dertien minuten kijkt de componist terug naar een tijd waarin Amerika nog niet door Columbus was 'ontdekt', en naar schilderijen van de oorspronkelijke bewoners. Tegelijkertijd geeft hij een muzikaal antwoord op de *Negende symfonie* 'Uit de Nieuwe Wereld' van de Bohemer Antonín Dvořák. Dat is duidelijk te horen in de citaten uit het eerste deel van die symfonie. Lee roept scènes op van de indianen uit zijn thuisstaat Michigan, uit de oostkust en het zuiden van de VS. Dissonante akkoorden schilderen de onheilspellende toekomst van het Amerikaanse continent, dat na de komst van Columbus in 1492 voor altijd zou veranderen.

Klassiek en jazz hand in hand

George Gershwin werd bekend door zijn subtiele mix van klassieke muziek en de opkomende jazz van zijn tijd. Geboren in New York als zoon van Russisch-Joodse immigranten, vergaarde hij roem met zijn succesvolle musicals voor Broadway, waaronder *Porgy and Bess*. Met zijn *Rhapsody in Blue* had Gershwin al een treffend muzikaal portret van New York City afgeleverd. In 1925 volgde zijn wat klassiekere *Pianoconcert*

in F, geschreven in opdracht van dirigent Walter Damrosch. In het eerste deel horen we een steeds terugkerend thema in de stijl van een populaire dans van die tijd, de charleston. Het tweede deel vormt 'de blues' van het concert, en in het energieke, verende slotdeel keren eerdere thema's terug, verstrengeld met nieuwe melodieën. Jazzcritici vonden het stuk te weinig jazzy en te veel in de trant van Debussy. Bij de première in Carnegie Hall in New York kreeg het desondanks een warm onthaal.

Uit de Nieuwe Wereld

Het concert besluit met de wereldberoemde symfonie van een Boheemse componist die voor enige tijd zijn vaderland had verlaten: de *Negende symfonie in e*, op. 95 'Uit de Nieuwe Wereld' van Antonín Dvořák. Dvořák schreef het werk in 1893 terwijl hij in Amerika verbleef als directeur van het National Conservatory of Music in New York. Er zijn echo's van spirituals in te horen, zoals in het prachtige, jazzachtige fluit-thema van het eerste deel. Ook het tweede deel heeft een Amerikaanse sfeer, en wordt wel 'Ochtend op de plantage' genoemd. Dvořák componeerde het na lezing van *Longfellow's The Song of Hiawatha*. Een opwindend Scherzo wordt gevolgd door de spectaculaire finale. Het einde is beroemd: na hevige orkestrale uitbarstingen ebben de laatste klanken van de blazers langzaam weg – een meestervondst.

Clemens Romijn

BIOGRAFIE

Het **Radio Filharmonisch Orkest** treedt sinds de oprichting in 1945 op met toonaangevende dirigenten, speelt regelmatig premières en is als omroeporkest veelvuldig te horen in de concertseries het AVROTROS Vrijdagconcert, de NTR ZaterdagMatinee en Het Zondagochtend Concert. Het orkest speelt bijzonder geprogrammeerde symfonische concerten, vaak met Nederlandse en wereldpremières. De huidige chef-dirigent is Karina Canellakis. Het RFO ontving in 2014 de Edison Oeuvre Award en in 2017 samen met het Groot Omroepkoor de Concertgebouw Prijs.

Sander Teepen studeerde hobo bij Herman Vincken aan het Fontys Conservatorium. Hij verving bij diverse orkesten en raakte al snel gefascineerd door het dirigeren. Daarop nam hij directielessen bij onder anderen Jan Stulen, Otto Tausk en Jac van Steen. Ook volgde hij masterclasses bij Jorma Panula, Paavo Järvi, Neeme Järvi en Leonid Grin. Vanaf 2012 nam Teepen met succes deel aan internationale concoursen, wat leidde tot samenwerkingen in binnen- en buitenland. Zo dirigeerde hij bij operahuizen in Ostrava en Stara Zagora en was hij gastdirigent in Moldavië en Roemenië. In Nederland stond hij voor onder meer het Radio Filharmonisch Orkest, het Concertgebouworkest en het Residentie Orkest. In Het Concertgebouw maakte hij in 2020 zijn debuut als dirigent. **Hayato Sumino** werd geboren in Tokio en begon op driejarige leeftijd met pianospelen. In 2018 won hij de Grand Prix bij de 42e PTNA Piano Competition, een Japanse pianowedstrijd, en in 2019 de derde prijs bij de International Piano Competition in Lyon.

SUMMARY

In 2021 nam Sumino deel aan de XVIII International Fryderyc Chopin Competition in Warschau, waar hij doorging naar de derde ronde (de halve finale). Zijn live optreden in de tweede ronde trok 45.000 online kijkers, een record voor de wedstrijd.

James Lee III's *Amerícan*, inspired by paintings of its indigenous peoples, and by Dvořák's *Ninth Symphony* 'From the New World', starts with the age before Columbus 'discovered' America. Dissonant chords paint an ominous picture of the future of the continent, which would be forever altered after Columbus' arrival in 1492. George Gershwin became famous mainly for his Broadway musicals like *Porgy and Bess*, and for *Rhapsody in Blue*. His *Piano Concerto* from 1925 is somewhat more classical. The first movement features the rhythms of the dance craze of the moment, the Charleston. The second movement is 'bluesy', and the earlier themes return in the energetic final movement. It was enthusiastically received at its premiere in New York's Carnegie Hall. Antonín Dvořák wrote his *Ninth Symphony* in New York while he was director of the National Conservatory of Music. It has echoes of spirituals, like the jazzy flute theme in the first movement. The second movement, 'Morning on the Plantation', is inspired by Longfellow's *The Song of Hiawatha*. An exciting Scherzo is followed by the spectacular finale, whose ending is famous for its fierce orchestral outbursts, after which the last notes of the woodwinds slowly ebb away.

Translation: Anne Hodgkinson

EN VERDER...

QNTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

STEUN ONS

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later. concertgebouw.nl/steun-ons

ZOMERCONCERTEN LIVE!

Geniet nog even na van het concert tijdens ZomerConcerten Live! Christiaan Kuyvenhoven gaat in de Spiegelzaal in gesprek met Sander Teepen (dirigent) en Hayato Sumino (piano). U bent van harte welkom.

CONCERTTIP

zo 19/10

11.00 uur
Grote Zaal

Ravels Bolero en orkestrale verhalen

De *Bolero* is een tijdloze klassieker waarin Ravel met één groot crescendo langzaam spanning opbouwt tot een gigantische climax. Chatsjatoerjan en Stravinsky vertellen verhalen met kleurrijke balletmuziek voor *Spartacus* en *De vuurvogel*. Het Radio Filharmonisch Orkest staat onder leiding van Wilson Ng.

